

сильно знижені. То наразі сама якість підготовки водіїв залишається на досить низькому рівні, а кількість безпосередніх учасників дорожнього руху тільки зростає. Тому постійне підвищення вимог до якості підготовки водіїв і перевірка їх знань та вмінь на застосовування правил дорожнього руху сприятиме зменшенню кількості ДТП і зберегати людське життя [4, с. 85].

Важливою формою правоохоронної функції органів правопорядку у сфері боротьби з аварійністю є тісна співпраця всіх державних і громадських інституцій. Така необхідність зумовлюється й тим фактом, що на протязі значного проміжку часу боротьба з аварійністю не може бути вирішена тільки силами органів правопорядку. Тому сьогодні потрібна постійна копітка робота держави щодо підвищення рівня дисципліни всіх учасників дорожнього руху.

Не менш важливою формою правоохоронної функції діяльності поліції є організаційна і профілактична робота серед населення щодо дотримання правил дорожнього руху. Причому профілактичні заходи потрібно починати ще з дитячих садків, розвиваючи правову свідомість серед дітей. У подальшому необхідно також продовжувати ці напрацювання протягом навчання у середній та вищій школі. Крім того, варто залучати до цієї роботи й засоби масової інформації, насамперед – ресурси Інтернету, радіо, телебачення та друковані періодичні видання.

Таким чином, на підставі вищевикладеного можна констатувати, що розв'язання проблеми реалізації правоохоронної функції держави в контексті автотранспортних правовідносин повинно ґрунтуватися на комплексному підході з залученням державних і громадських інституцій з використанням всього наявного механізму впливу на порушників правил дорожнього руху та застосування ефективних заходів щодо їх попередження. Координуюча та провідна роль у цьому процесі повинна відводитися органам правопорядку на автошляхах, які завдяки залучення досягнень науки і техніки, впровадження закордонного досвіду та позитивних надбань минулого, відповідно до реалій сьогодення, в змозі забезпечити безпеку громадян України.

Список бібліографічних посилань

Крицак І. В. Правоохоронна функція держави та її вплив на формування функції надання послуг населенню органами внутрішніх справ України. *Форум права*. 2009. № 3. С. 365–372. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2009_3_54.pdf (дата звернення: 21.03.2019).

2. Онопенко П. В. Правоохоронні функції української держави: зміст і реалізація : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2005. 16 с.

3. Конституція України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 24 лист. 2014 р. : офіц. текст. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2014. 64 с.

4. Шевченко А. Є. Реалізація правоохоронної функції держави в контексті автотранспортних правовідносин: проблеми і перспективи. *Альманах права*. 2015. Вип. 6. С. 82–87.

5. Центр безпеки дорожнього руху та автоматизованих систем «Аварійність на автошляхах України» URL: <http://www.sai.gov.ua/ua/people/5.htm>. (дата звернення: 21.03.2019).

6. Украину ждет волна ДТП – эксперты URL: <http://www.segodnya.ua/economics/avto/ukrainu-zhdet-volna-dtp-587088.html> (дата звернення: 21.03.2019).

7. За год в Украине стало на четверть больше пьяных водителей – Нацполиция (инфографика) // УНІАН : сайт. <https://www.unian.net/society/2375328-za-god-v-ukraine-stalo-na-chetvert-bolshe-pyanyih-voditeley-natspolitsiya-infografika.html> (дата звернення: 21.03.2019).

Одержано 25.03.2019

УДК 341.783

Альона Леонідівна ШЕВЧЕНКО,

викладач кафедри міжнародного і європейського права юридичного
факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9907-8371>

СТАНДАРТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПОВЕДІНКИ СЛІДЧИХ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ

Міжнародний судовий процес неможливий без попереднього вивчення ситуацій, розслідування обставин скоєння того чи іншого злочину, підготовки належної доказової бази. Саме таке завдання покладено на органи та посадових осіб, наділених повноваженнями проводити розслідування відповідно до положень установчих документів органів міжнародної кримінальної юрисдикції [1, с. 126]. Ефективна діяльність слідчих є ключовою складовою

належного функціонування органів міжнародної кримінальної юрисдикції, зокрема, Міжнародного кримінального суду (далі – МКС). Виконання слідчими МКС своїх обов'язків на високому професійному рівні має на меті досягнення цілей, поставлених перед судовою структурою.

Принципи професійної поведінки, якими керуються у своїй роботі слідчі МКС викладено в Адміністративній Інструкції ICC/AI/2008/005 (Кодекс поведінки для слідчих) [2]. Крім того, як складова персоналу МКС, відповідно до Положення про персонал, слідчі МКС також керуються положеннями Адміністративної інструкції ICC/AI/2011/002 (Кодекс поведінки для співробітників) і Стандартів поведінки для міжнародних цивільних службовців.

Відповідно до ICC/AI/2008/005 «слідчий» є особою, яка проводить розслідування для Суду, сторони захисту, або для усіх міжурядових і неурядових організацій, які діють за запитом Суду.

Кодекс розроблено на виконання Правила 17(2) (a) (v) Правил процедури і доказування, яким передбачено захист усіх свідків, жертв злочину, а також інших осіб, яким загрожує небезпека через показання таких свідків [3]. Положення Кодексу застосовуються до слідчих Суду і сторони захисту, слідчих міжурядових і неурядових організацій, які діють за запитом Суду, під час виконання службових обов'язків і з наданням належної уваги свідкам, жертвам злочину, а також іншим особам, яким загрожує небезпека через показання таких свідків, відповідно до їх особливих потреб та обставин (2.2) [2].

Розділ 4 Кодексу присвячено професійній поведінці слідчих. Так, слідчі мають дотримуватися найвищих стандартів професійної етики і поведінки під час виконання своїх обов'язків. Під час проведення розслідування слідчі діють відповідно до Римського Статуту, Правил процедури і доказування, Регламенту МКС, а також Положення про Канцелярію Прокурора, Положення про Секретаріат і, в залежності від обставин, відповідних постанов (принципів і правил) Суду, а також постанов і рішень Палати. Слідчі мають поважати права осіб, передбачені Статутом і Правилами; ставитися без будь-якої дискримінації до осіб і груп осіб; не брати участь у будь-якій протиправній діяльності або корупційних схемах, зокрема: а) отримання, прямо або опосередковано, будь-яких дарунків, сувенірів, винагород або послуг, отримання яких порушує або може порушити неупередженість його/її розслідування; або б) пропонування чи надання, прямо або опосередковано, будь-яких дарунків, сувенірів, винагород або послуг будь-якій особі, що порушує або може порушити неупередженість його/її розслідування. Крім того, слідчий не повинен займатися будь-якою іншою професійною діяльністю, яка негативно позначається або може позначитися на його/її розслідуванні; не повинен мати жодних стосунків із будь-якою особою, які негативно позначаються або можуть позначитися на неупередженості його/її розслідування; не має зловживати своїми повноваженнями і не повинен брати участь у діяльності, яка може зашкодити репутації Суду, зокрема: а) у будь-яких умисних діях, які призводять до фізичної або психологічної шкоди, або до страждань членів будь-якої групи, особливо жінок і дітей, під час проведення розслідування; б) у будь-якому жорстокому поводженні, застосуванні сили або погрози силою будь-якій особі, з якою контактує слідчий під час розслідування; с) будь-які статеві стосунки з бенефіціарами (свідками, жертвами злочину, а також іншими особам, яким загрожує небезпека через показання таких свідків) або особами, яких слідчий залучає до розслідування; d) перебування у наркотичному, алкогольному сп'янінні або під дією будь-яких незаконних речовин, що може унеможливити виконання ним/нею своїх службових обов'язків [2].

Вимоги щодо дотримання слідчими конфіденційності і забезпечення безпеки передбачені розділами 5 і 6 Кодексу. Так, слідчі докладають усіх зусиль для забезпечення належного збереження будь-яких матеріалів та інформації, отриманої ними у зв'язку з посадою. Слідчі не повинні розголошувати будь-яку інформацію або оприлюднювати будь-які матеріали, які знаходяться під захистом, або будь-які матеріали чи інформацію, яка розглядається Судом як конфіденційна, без відповідного дозволу. Обов'язок покладений на слідчих відповідно до п. 5.2 не припиняється після завершення слідчими своїх повноважень у МКС (п. 5.1–5.3).

Слідчі не мають здійснювати будь-які умисні дії, або розголошувати будь-яку інформацію, що ставить під загрозу або може поставити під загрозу безпеку будь-якої особи. Вони повинні забезпечувати, щоб будь-які зв'язки з бенефіціарами відповідали вимогам конфіденційності та зводили нанівець ризик завдання шкоди останнім. Слідчі під час виконання своїх службових обов'язків докладають усіх зусиль задля зменшення ризиків для бенефіціарів (п. 6.1 – 6.3).

У положеннях Кодексу акцентовано увагу на відносинах слідчих і бенефіціарів. Зокрема зазначається, що слідчий повинен чітко ідентифікувати себе і розкрити у своїх відносинах із

бенефіціарами або потенційними бенефіціарами своє відношення до справи або розслідування; ставитися до всіх осіб, з повагою і ввічливістю, без-будь яких відмінностей, заснованих на підставі раси, національності, статі, релігії або віри, приналежності до етнічної або соціальної групи, статусу, сексуальної орієнтації, сімейного стану, віку, психічної або фізичної інвалідності або стану здоров'я; повідомляти бенефіціара про його/її права відповідно до Статуту і Правил, і про доступність послуг і функції Групи з надання допомоги свідкам і потерпілим (Victims and Witnesses Unit), Відділу участі жертв злочину у процесі та надання компенсації (Victims Participation and Reparations Section), Відділу з надання судового захисту (Defence Support Section), а також, у випадку необхідності, сприяти контактам між бенефіціарами і означеними підрозділами. Крім того, слідчому заборонено здійснювати переслідування, залякування або чинити тиск на бенефіціарів для отримання свідчень у Суді або іншої інформації для Суду та надавати неправдиву інформацію щодо повноважень або можливостей Суду з надання послуг бенефіціарам (розділ 7) [2].

Кодексом регламентовано обов'язки слідчих перед Судом, зокрема: без зайвої затримки повідомляти про будь-яке порушення або спробу порушення Кодексу особі, уповноваженій розслідувати таке порушення. У разі сумнівів щодо дій, які слід ужити, слідчий негайно передає справу своєму керівнику; захищати, належним чином користуватися та звітувати щодо використання наданих йому/їй судових ресурсів; завжди приділяти особливу увагу цілісності доказів, які збираються у письмовій, усній або будь-якій іншій формі; не надавати неправдиву інформацію або свідомо вводити в оману Суд; вживати всіх необхідних заходів для виправлення будь-якої помилки або неточності, допущеної ним/нею, якнайшвидше після того, як дізнається про таку помилку або неточність; не повинен робити жодних публічних заяв від імені Суду без відповідних на те повноважень (розділ 8).

Порушення або спроба порушення положень Кодексу призводить до застосування дисциплінарних заходів (а) Канцелярією Прокурора – до слідчих Канцелярії – відповідно до процедури, встановленої ст.Х Положень про персонал, Главою Х Правил про персонал та Адміністративною інструкцією ICC/AI/2008/001 про дисциплінарні процедури; (б) Дисциплінарним комітетом – до слідчих сторони захисту – відповідно до процедур, передбачених Кодексом професійної поведінки для юристів (Resolution ICC-ASP/4/Res.I); (с) відповідною Палатою – до слідчих, призначених цією Палатою – у відповідності до Resolution ICC-ASP/4/Res.I. У разі порушення або спроби порушення Кодексу представником міжурядової або неурядової організації, що діє на прохання Суду, орган, який призначив таку організацію, вимагає від неї вжиття відповідних дисциплінарних заходів або кримінальних дій, за необхідності, проти відповідного представника (п. 10.1, 10.2).

Підсумовуючи означене слід підкреслити, що зважаючи на ту роль, яку відіграють слідчі у розслідуванні справ, що підпадають під юрисдикцію МКС (злочин геноциду, злочини проти людяності, воєнні злочини, злочин агресії), Суд висуває до осіб, які призначаються на цю посаду, високі вимоги, встановлює рамки їх поведінки, визначає відповідні зобов'язання, про що свідчить проведений аналіз актів Суду, що регламентують діяльність слідчих. Разом із тим, практика діяльності Суду свідчить, що ці вимоги є виправданими задля прийняття обґрунтованих судових рішень, основою яких є забезпечення належної доказової бази, проведення ретельного розслідування тощо.

Список бібліографічних посилань

1. Сыроед Т. Л. Субъекты (участники) международных уголовно-процессуальных отношений: понятие, виды, специфика правового статуса : монография. Харьков : ФИНН, 2010. 584 с.
2. Code of Conduct for Investigators (ICC/AI/2008/005). URL: <https://www.icc-cpi.int/resource-library/Vademecum/Code%20of%20Conduct%20for%20Investigators.PDF> (дата звернення: 15.03.2019).
3. Rules of Procedure and Evidence. URL: <https://www.icc-cpi.int/resource-library/Documents/RulesProcedureEvidenceEng.pdf> (дата звернення: 20.03.2019).

Одержано 26.03.2019